

Latvijas Republikas Senāts
RĪCĪBAS SĒDES LĒMUMS

Rīgā 2021.gada 28.oktobrī

[1] Senātā saņemta pieteicējas SIA „Creamfinance Latvia” kasācijas sūdzība par Administratīvās apgabaltiesas 2020.gada 16.janvāra spriedumu, ar kuru noraidīts pieteicējas pieteikums par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2018.gada 29.marta lēmuma Nr. 6-pk atcelšanu.

Ar lietā pārsūdzēto iestādes lēmumu, kas pieņemts patērētāju kolektīvo interešu pārkāpuma lietā, pieteicējai uzdots izbeigt negodīgu komercpraksi – Patērētāju tiesību aizsardzības likuma normām neatbilstošu noteikumu par līgumsodu un nokavējuma procentiem iekļaušanu patērētājiem piedāvātajos aizdevuma līgumos – un piemērota soda nauda 15 000 *euro*.

[2] Kasācijas sūdzībā norādīts, ka tiesas spriedums pamatā sastāvot vienīgi no pārsūdzētā iestādes lēmuma, pieteicējas apstrīdēšanas iesnieguma, pieteikuma un apelācijas sūdzības, kā arī pirmās instances tiesas sprieduma atreferējuma. Tiesa būtībā esot paļāvusies uz iestādes paustajiem argumentiem lietā (un tiem bez ierunām piekritusi), vienlaikus nedodot nekādu novērtējumu pieteicējas norādītajiem argumentiem un tos pamatojošajiem pierādījumiem. Tā kā minētos pārkāpumus bija pieļāvusi jau pirmās instances tiesa, pieteicēja esot paļāvusies, ka apgabaltiesa lietu izskatīs mutvārdu procesā. Tiesa arī esot paplašinājusi pārsūdzētā iestādes lēmuma pamatojumu. Līdz ar to, pieteicējas ieskatā, tiesa pārsūdzētajā spriedumā pieļāvusi Administratīvā procesa likuma normu, kas regulē pierādījumu vērtēšanu, lietas izskatīšanu un sprieduma taisīšanu, pārkāpumus – proti, likuma 14.¹panta, 107.panta, 150.panta otrās daļas un 246.panta trešās daļas pārkāpumus.

[3] Izvērtējusi pieteicējas kasācijas sūdzību, senatoru kolēģija vispirms uzskata par nepieciešamu uzsvērt, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 325.pantam kasācijas instances tiesas kompetencē ir pārbaudīt, vai zemākas instances tiesa lietas izskatīšanā ir ievērojusi procesuālo un materiālo tiesību normu prasības, kā arī izspriedusi lietu savas kompetences robežās. Savukārt atbilstoši Administratīvā procesa likuma 328.panta pirmās daļas 6.punktam tieši kasācijas sūdzības iesniedzējs ir tas, kuram ir jānorāda uz konkrētām tiesību normām, kuru piemērošanas kļūdas tiesa ir pieļāvusi, vienlaikus pamatojot, kā šīs kļūdas ir izpaudušās un kā tas ir ietekmējis sprieduma rezultātu. Turklāt Administratīvā procesa likuma 327.panta otrā daļa tiešā tekstā paredz, ka procesuālo tiesību normas pārkāpums var būt pamats sprieduma pārsūdzēšanai kasācijas kārtībā, ja šis pārkāpums novedis vai varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas.

Tādējādi, lai senatoru kolēģijai būtu pamats ierosināt kasācijas tiesvedību, pamatojoties uz personas iesniegtu kasācijas sūdzību, attiecīgajā kasācijas sūdzībā ir jābūt norādītām ne tikai tiesību normām, kuras, personas ieskatā, tiesa ir pārkāpusi, bet arī tam, kā attiecīgo normu pārkāpumi ir ietekmējuši sprieduma rezultātu. Minētais skaidrojams ar to, ka lietas izskatīšana kasācijas instances tiesā nav paredzēta, lai izslēgtu šaubas par jebkurām iespējamām tiesas pieļautām kļūdām, jo tā būtībā būtu atkārtota lietas izskatīšana pēc būtības, ko veic vienīgi pirmās un apelācijas instances tiesa.

Senatoru kolēģija turpmāk norādīto apsvērumu dēļ atzīst, ka pieteicējas kasācijas sūdzība minētajām prasībām neatbilst, un tajā norādītie apsvērumi nerada šaubas par pārsūdzētā sprieduma tiesiskumu. Tas atbilstoši Administratīvā procesa likuma 338.¹panta pirmajai daļai un otrās daļas 2.punktam ir pamats atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

[4] Pieteicēja kasācijas sūdzībā piemēru veidā minējusi vairākus argumentus, kurus, pieteicējas ieskatā, apgabaltiesa noraidījusi, nenorādot motivāciju tam, kādēļ tos uzskata par nepamatotiem.

Pieteicēja pieteikumā un apelācijas sūdzībā esot argumentējusi, ka tās patērētājiem piedāvātie līgumi ir vērtējami kā tādi bezprocentu aizdevuma līgumi, kuriem tiek piemērota 100 % komisijas maksas atlaide, ja patērētājs atmaksā aizņēmumu līgumā noteiktajā termiņā. Savukārt, ja patērētājs minēto nosacījumu neizpilda, proti, kavē aizņēmuma atmaksas termiņu, patērētājam komisijas maksas atlaide netiek piemērota. Apgabaltiesa šos pieteicējas argumentus neesot novērtējusi, bet esot vienīgi norādījusi, ka tie nav pamatoti.

Senatoru kolēģija tam nepiekrīt. Apgabaltiesa pārsūdzētajā spriedumā (tostarp arī ņemot vērā pievienošanas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai) ir atzinusi, ka gadījumā, ja patērētājs kavē aizņēmuma atmaksas termiņu, patērētājam saskaņā ar aizdevuma līguma noteikumiem tiek aprēķināti procenti fiksētas naudas summas veidā, kuru pieteicēja nosaukusi par komisijas maksu, bet kura faktiski pilda sankcijas jeb līgumsoda funkciju, kā arī tiek aprēķināti nokavējuma procenti. Tādējādi no pārsūdzētā sprieduma ir redzams, ka tiesa pieteicējas argumentus par to, kā ir vērtējami tās patērētājiem piedāvātie aizdevuma līgumi, ir izvērtējusi, taču ir nonākusi pie citādiem secinājumiem par līgumos norādīto maksājumu juridisko dabu. Proti, tiesa ir secinājusi, ka maksājumam, kurš, pieteicējas ieskatā, ir uzskatāms par vienkāršu komisijas maksu, ir cita juridiskā daba – šāds maksājums faktiski ir uzskatāms par līgumsodu. Līdz ar to no pārsūdzētā sprieduma, vērtējot tajā norādītos apsvērumus to savstarpējā kopsakarā, ir redzams, kāpēc tiesa uzskatījusi par nepamatotu pieteicējas viedokli, ka pieteicējas patērētājiem piedāvātie līgumi aizņēmuma atmaksas termiņa kavējuma gadījumā ir uzskatāmi par tādiem aizdevuma līgumiem, kuros gluži vienkārši netiek piemērota komisijas maksas atlaide.

[5] Tāpat, pieteicējas ieskatā, apgabaltiesa neesot motivējusi, kādēļ nepamatots ir pieteicējas viedoklis, ka strīdus aizdevuma līgumu noteikumi ir tikuši pietiekami apspriesti ar patērētājiem.

Arī šis arguments nav pamatots, jo pārsūdzētajā spriedumā atzīts: no Patērētāju tiesību aizsardzības likuma 6.panta septītās daļas izriet, ka likumdevējs ar netaisnīgu līguma noteikumu apspriešanu ir domājis apzinātu patērētāju uzmanības vēršanu uz līguma noteikumiem, kuri var radīt neatbilstību līguma pušu tiesībās un pienākumos par sliktu patērētājam. Tāpēc ar līguma parakstīšanu vien nav pietiekami, lai uzskatītu, ka līguma noteikumi ir pietiekami apspriesti. Par pietiekami apspriestiem līguma noteikumiem ir atzīstami vienīgi tādi noteikumi, par kuriem

līguma puses ir vienojušās, tos savstarpēji apspriežot, proti, apmainoties ar viedokļiem par tiem. Tā kā pieteicēja nebija iesniegusi pierādījumus, kas, tiesas ieskatā, apliecinātu, ka strīdus līgumu noteikumi ar patērētājiem ir tikuši apspriesti minētajā veidā, tiesa secināja, ka noteikumu apspriešana nav bijusi pietiekama.

[6] Aplūkojot kasācijas sūdzībā norādītos apsvērumus, secināms, ka pieteicēja argumentu par to, ka pārsūdzētais spriedums nav motivēts, ir izteikusi, tikai šauri aplūkojot apgabaltiesas sprieduma motīvu daļu, bet neņemot vērā, ka apgabaltiesa pārsūdzētajā spriedumā ir pievienojusies pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai. Vērtējot pirmās instances tiesas un apgabaltiesas sprieduma motīvu daļās norādītos argumentus to savstarpējā kopsakarā (no kuriem daļa ir atreferēta šā lēmuma iepriekšējos divos punktos), ir redzams, ka apgabaltiesa, pretēji pieteicējas apgalvotajam, ir motivējusi, kāpēc pieteicējas lietā norādītos argumentus uzskata par nepamatotiem. Tādējādi nepamatots ir kasācijas sūdzības arguments, ka tiesa ir pārkāpusi Administratīvā procesa likuma 14.¹panta, 107.panta un 246.panta trešās daļas prasības.

Tas, ka tiesas motīvi pamatā sakrīt ar pārsūdzētajā iestādes lēmumā norādītajiem apsvērumiem un pieteicēju nepārlicina, un, pieteicējas ieskatā, tiem būtu jābūt izvērstākiem, pilnīgākiem vai citādi strukturētiem, var būt pamats pieteicējai spriedumu pārsūdzēt, argumentējot, kāpēc tiesas izdarītie secinājumi ir pēc būtības nepareizi, bet tas nenozīmē, ka tiesa ir pieļāvusi minēto procesuālo tiesību normu pārkāpumus. Tomēr konkrētajā gadījumā kasācijas sūdzībā nav neviena argumenta par to, kāpēc tiesas veiktais pieteicējas patērētājiem piedāvāto aizdevuma līgumu un tajos norādīto maksājumu juridiskais novērtējums ir novedis tiesu pie pēc būtības nepareiziem secinājumiem lietā. Proti, pieteicēja nav norādījusi materiālās tiesību normas, kuras, pieteicējas ieskatā, apgabaltiesa kļūdaini interpretējusi, izdarot secinājumus par strīdus aizdevuma līgumu (un tajos norādīto maksājumu) juridisko dabu un līguma noteikumu apspriešanu ar patērētājiem. Tāpat pieteicēja nav arī izskaidrojusi, kā tieši pieteicējas norādīto procesuālo normu, pieteicējasprāt, nepareizā piemērošana ir ietekmējusi sprieduma rezultātu. Tas, ka pieteicēja kasācijas sūdzībā ir atkārtojusi jau lietas izskatīšanas pēc būtības stadijā paustos apsvērumus par to, ka pieteicējas aizdevuma līgumi nesatur noteikumus par līgumsoda piemērošanu un strīdus līgumu noteikumi ir tikuši pietiekami apspriesti, ir vērtējams vienīgi kā pieteicējas nepieņemšana apgabaltiesas veiktajam lietas faktisko un tiesisko apstākļu novērtējumam. Taču šāda vispārīga nepieņemšana, kā jau norādīts, nevar būt pamats lietas izskatīšanai kasācijas kārtībā, jo šāda novērtējuma pārbaude nozīmētu atkārtotu lietas izskatīšanu pēc būtības, kas neietilpst kasācijas instances tiesas kompetencē.

[7] Pieteicēja kasācijas sūdzībā ir arī norādījusi, ka apgabaltiesa ir paplašinājusi pārsūdzētā iestādes lēmuma pamatojumu, jo ir vērtējusi arī jautājumu par patērētāju informēšanu, kas iestādes lēmumā netika vērtēts. Minētais arguments kasācijas sūdzībā nav detalizētāk pamatots, tāpēc no sūdzības netop pilnībā skaidrs, ko tieši pieteicēja ir domājusi ar „jautājumu par patērētāju informēšanu”.

Ja pieteicēja ar to domājusi pieteicējas pienākumu strīdus aizdevuma līguma noteikumus pienācīgi apspriest ar patērētājiem, tad ir konstatējams, ka šo jautājumu iestāde ir aplūkojusi arī pārsūdzētajā lēmumā, vērtējot, vai strīdus līguma noteikumi ir uzskatāmi par netaisnīgiem (*pārsūdzētā iestādes lēmuma 13.punkts, tostarp minētā punkta apakšpunkti*). Līdz ar to tas, ka arī apgabaltiesa ir vērtējusi, vai strīdus līgumu noteikumi ir tikuši pietiekami apspriesti ar patērētājiem, nenorāda uz pārsūdzētā iestādes lēmuma pamatojuma paplašināšanu.

Turklāt kasācijas sūdzībā arī nav paskaidrots, kā tas, ka tiesa spriedumā, iespējams, ir norādījusi arī tādus apsvērumus, kurus nebija norādījusi iestāde pārsūdzētajā lēmumā, ir ietekmējis pārsūdzētā sprieduma rezultātu pēc būtības. Šajā sakarā arī norādāms, ka tiesas *obiter dictum* (proti, garāmejojot) pausti apsvērumi, kas neietekmē tiesas secinājumus par pārsūdzētā iestādes lēmuma tiesiskumu pēc būtības, nevar būt pamats atzīt, ka tiesa ir pieļāvusi tādus tiesību normu pārkāpumus, kuru dēļ lietā ir ierosināma kasācijas tiesvedība.

[8] Argumentu par to, ka pieteicēja sagaidīja, ka apgabaltiesa lietu izskatīs mutvārdu procesā, pieteicēja ir norādījusi tikai kontekstā ar apsvērumiem par pārsūdzētā sprieduma pienācīgu nemotivēšanu. Tā kā senatoru kolēģija minēto argumentu jau atzina par nepamatotu, arī iebildumi par lietas izskatīšanu apgabaltiesā rakstveida procesā nevar būt pamats kasācijas tiesvedības ierosināšanai.

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 338.panta otro daļu, 338.¹panta pirmo daļu un otrās daļas 2.punktu, senatoru kolēģija

nolēma

Atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību sakarā ar SIA „Creamfinance Latvia” kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2020.gada 16.janvāra spriedumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Senatore I. Višķere

Senatore V. Krūmiņa

Senatore L. Paegļkalna